

SWB litt F3a 39-42

Mogullok, dvs lok med axelföljd IC, köptes av många privatbanor kring sekelskiftet. SWB, Stockholm-Westerås-Bergslagens Järnväg var inget undantag. SWB köpte flera serier. Det här aktuella loket ingick i en serie om fyra som köptes av Motala Verkstad med leverans 1899.

Loken gick mest som persontågslok Stockholm-Westerås och Västerås-Köping men även lättare godstågstrafik förekom.

Loket hade ursprungligen littera G men fick senare littera F1. I samband med ombyggnad till överhettare 1926-28 fick de littera F3a.

När SJ övertog SWB 1 juli 1944 fanns tre lok kvar: nr 40-42. De fick hos SJ littera L23 med resp nr 1714, 1715 och 1716. SJ 1714/SWB 40 stod under många år uppställd först i Västerås och sedan i Tillberga. Idag finns det bevarat hos NBvJ.

Stycklista tender

ID	Ant	Benämning
1	1	Gavel, främre
2	1	Innerväggar
3	1	Gångbord
4	1+1	Yttersida
5	1	Gavel, bakre
6	1	Vattenlåda, nederdel
7	1	D:o, lock
8	1*	D:o, handtag, 0,3 mm mä
9	1	Ovansida
10	1	Tvärvägg
11	2	Lyftöglor
12	1	Rambalkpaket
13	1	Buffertbalk
14	4	Fotsteg
15	1	Koltråg
16	5*	Ledstång, 0,3 mm mä
17	4	Fotsteg, sidor
18	2	Fotstegsplåt
19	2	Buffertar
20	1*	Koppelkrok
21	1*	Bromsslang, vakuum
22	4	Axelbox och fjäder
23	1	Bromsvev
24	2*	Kranar
25	1	Verktyslåda, sidor
26	1	D:o, lock
27	2*	D:o, handtag, 0,3 mm mä
31	1	Tenderunderrede
32	1*	Vickaxel, 1 mm mä
33	2*	Hjulaxel, d=12 mm/10 ekr Gibson G4836 (12,0/10) Sharman L410 (12,0/10)
34	6+6	Axelbrickor, 0,3+0,15 mm
35	2	Gummiplatta, t=0,5 mm
36	2+2	Bromsblock
37	2	Bromsblocksaxel, 0,4 mm mä
38	2	Bromsok
40	2	Skyltar

* = ej med i byggsatsen

För mer information om loket rekommenderas "Historik över den rullande materielen vid Stockholm-Westerås-Bergslagens Jernvägar", Ekegren-Dahl-Sundström.

Modellen är tänkt för ett utförande på mitten av 1930-talet. Med de flesta ombyggnaderna gjorda men före tryckluft, vedeldning och SJ-tid.

Byggbeskrivningen är medvetet lite vag på punkter som drivning, dragstång och strömuttagning. Här finns många åsiker och övertygelser. Se förslagen som just - förslag. Är du lycklig med någon annan metod, använd den.

Tenderkåpa

Tag loss främre gaveln (1) och knacka ut nitarna i ramen runt luckan. Löd fast gaveln och innerväggarna (2) i gångbordet (3).

Bocka till överkanten på yttersidorna (4) och bakre gavel (5). Ett enkelt sätt är att lägga biten med nitarna uppåt på en bit läder. Lagg en 4 mm mässingsstång över överkanten och slå till rätt ordentligt på mässingsstången med en hammare. I stället för läder kan man ha något mjukare träslag typ balsa eller mjuk furu. Tryck på yttersidorna ut nitarna vid fotstegen.

Löd fast bakre gaveln. Använd ganska rikligt med lödvätska och löd inifrån i hålen i innerväggarna. Gör samma med yttersidorna.

Bocka till vattenlådans nederdel (6) och löd ihop. Bocka till gångjärnen på locket (7) och löd fast på nederdelen. Bocka till och löd fast handtag (8) på locket. Löd fast vattenlådan på tenderns ovansida (9), enklast underifrån.

Löd fast tvärväggen (10) på ovansidan. Löd fast lyftöglor (11) i hörnen. Kolla att ovansidan med detaljer passar i tendern.

Tag loss rambalkpaketet (12) i ett stycke. Bocka in yttersidorna och löd fast mot innersidorna. Vik ihop paketet till en fyrkant och löd löst ihop det. Rikta in och löd fast i gångbordet.

På buffertbalken (13), vik upp och löd fast koppelkroksplattan. Löd fast buffertbalken i gångbordet.

Inuti gångbordet finns fyra flikar. Vik ner dessa så de är vertikala. De är till för att senare styra tenderunderredet.

Detaljering tender

Löd fast fotstegen (14) i tendersidorna. Bocka till kolträget (15) och löd fast i främre gaveln.

Bocka till och löd fast ledstänger (16). Det ska vara två på varje sida och en på bakre gaveln. Den bakre sitter på ledstångshållare.

Löd fast tillbockade fotsteg (17) på fotstegsplåtarna (18). Det finns små markeringar för läge. Löd fast de kompletta fotstegen under gångbordet. Placeringen skall vara så långt fram och så långt utåt

sidorna som är möjligt utan att det sticker utanför gångbordet. Montera:

- buffertar (19)
- koppelkrok. (20)
- bromsslang (21)
- axelbox med fjäder (22)

Borra upp ett hål överst i bromsveven (23). Träd igenom och bocka till en tråd. Montera.

Limma på höger sida fast de kranar (24) i tenderväggen med vilka man kunde avgöra hur mycket vatten som fanns kvar.

Verktyslådan görs av sidor (25), lock (26) och handtag (27). Montera på lämplig plats.

Bocka till gardjärnen så att de pekar rakt

Stycklista lok, överdel

ID	Ant	Benämning
51	1	Gångbord, övre
52	1	Gångbord, undre
53	6	Hjulhus, yttre
54	6	Hjulhus, inre
55	1	Hyttgavel
56	1+1	Hyttsida
57	1	Hyttak
58	1	Taklucka
59	1	Gavelplåt
60	1	Buffertbalk, bak
61	1	Pannsadel, stöd
62	1	Pannsadel, överplåt
63	1*	M2-mutter
64	1	Panna
65	1	Eldstadsfront
66	1+1	Pannsadel, sidoplåt
67	1	Pannsadel, framplåt
68	4*	Stagbultar, 0,5 mm mä
69	6	Fotsteg
70	1+1	Fotstegsplåt, bakre
71	2	Fotstegsplåt, främre
72	1	Omkastarstång
73	3+3*	Handräcke, hytt
74	1+1*	Ledstång m fäste
75	1	Blästerventilstång
76	1	Sotskåpslucka
77	1	Skorsten
78	1	Ångdom
79	2	Säkerhetsventil
80	1	Blästerventil
81	2	Buffert
82	1*	Koppelkrok
83	1*	Bromsslang, vakuum
84	1	Gastub
85	2	Sandboxar
86	2	AGA-lyktor
87	1	Vissla
88	1*	Handtag till rökskåpslucka
89	1*	Ledstång sotskåpslucka, 0,3 mm mä
90	1	Slagghandtag
91	1*	Handstång, 0,5 mm mä
92	6	Tvättplugg
95	2	Skylt, nr
96	2	Skylt, tillverkare
97	2	Skylt, axeltryck

* = ej med i byggsatsen

ner mot rälerna. Bocka till kopplarhandtagen så de sticker ut i ca 45 graders vinkel.

Tenderunderrede

Bocka till tenderunderredet (31) så att det bildas en vagga för motor. Löd ihop.

Vik ner de bägge centerflikarna. Kapa till och löd fast en mässingsstång (32) mellan flikarna. Denna är till för att ena axeln ska kunna vicka.

Brotcha försiktigt upp hålen i underredet så att axlarna (33) precis passar. Montera hjulaxlar med ev bricker (34).

För ljuddämpning: fäst två gummiplattor (35) på gångbordets undersida där tendunderredet ligger emot.

Tag loss bromsblocken (36). Vik dubbla och löd ihop. Observera vänster- och högerutförande. Träd löst upp ett av varje på en mässingstråd (37) och stick löst igenom hålen i rambalkarna. Löd fast bromsblocken i bromsoken (38). Löd fast bromsblocken i tråden. Klipp bort tråden strax utanför rambalkarna och mellan bromsblocken. Genom att vika bromsblocken försiktigt inåt kan man ta loss hela bromsrörelsen. Vik upp stängan längst fram på bromsoken så den pekar vertikalt. Justera längden i överkant så den knappt når upp till golvet.

Lokkåpa

Tag loss det övre gångbordet (51). Knacka

ut nitarna enligt de anvisningar som finns i främre buffertbalken. Vik upp hjulhusens sidor. Vik upp pannsadelns sidor.

I det undre gångbordet (52), vik upp de två fästena som sitter precis bakom främre buffertbalken.

Löd ihop övre- och undre gångbord.

Bocka till och löd ihop den främre buffertbalken. Fila till.

Bocka till och löd fast de sex yttre (53) och sex inre (54) hjulkåporna. Detta moment är ganska jobbigt och kräver en hel del puts. Gör helt färdigt innan du går vidare.

Löd fast hyttgavel (55) och hyttsidor (56).

Bocka till tak (57) så det får form enligt

gaveln. Använd gärna samma teknik som för tendersidorna enligt ovan. Löd fast på hyttsidorna. Löd fast takluckan (58) på taket.

Löd fast gavelplåten (59) i bakänden på taket, ca 0.3 mm in från kanten.

Knacka ut nitarna i bakre buffertbalken (60). Vik upp löst underdelen så det blir ca 0,5 mm mellanrum. Löd fast buffertbalken i gångborden enligt figur.

Pannsadel, panna

Vik upp pannsadelstödet (61) enligt skiss och löd fast i gångbordet. Löd fast en M2-mutter (63) över hålet.

Vik ihop överplåten (62) enligt skiss, trä över stödet och löd fast.

Forma pannan (64) (utom eldstadsdelen) så att den blir så rund som möjlig. Löd ihop i skarven. Löd fast pannan i hytten och pannsadeln. Det finns en nabb i hyttgaveln som styr pannan.

Bocka till eldstadsfronten (65) och löd fast under pannan.

Bocka till pannsadelns sidoplåtar (66). Nitraden ska vara vinkelrätt mot resten av plåten. Forma framplåten (67) så den från sidan bildar en kvartscirkel. Löd fast och putsa plåtarna.

I bakkanten av pannan finns 2x4 hål för eldstadsbultar (68). Träd fyra trådar tvärs igenom pannan och löd fast. Justera på utsidan så det ser ut som tre bultskallar som sticker ut. Klipp av trådarna på insidan för att ge plats för växelåda och tyngder.

Detaljering av kåpa

Innan du fortsätter bör du fundera igenom hur du vill ha drivningen. Se förslag. När du har bestämt dig så vet du också vilka utrymmen du har kvar. Fyll dessa med tyngder så mycket som möjligt för att största möjliga dragförmåga.

Löd fast följande detaljer:

- fotsteg bak (69+70)
- fotsteg mitt (69+71)
- omkastartstäng (72)
- handräcken på hytt (73)
- ledstäng längs panna (74)
- stäng till blästerventil (75)

Handräcket på vänster sida ska gå in i hål i hytten, på högersidan sluta någon mm innan.

Limma fast:

- sotskåpslucka (76)
- skorsten (77)
- ångdom (78)
- säkerhetsventiler (79)
- blästerventil (80)
- buffertar (81)
- koppelkrok (82)
- bromssläng (83) (se nedan)
- gastub (84)
- sandboxar (85) (se nedan)
- AGA-lyktor (86)
- vissla (87)
- handtag på sotskåp (88) (se nedan)
- ledstäng sotskåpslucka (89) på fästen
- slagghandtag (90) (se nedan)
- handstäng (91) (se nedan)

Från vänstaer sida kommer blästerventilstäng (80) upp från ledstäng till blästerventilen (SWBs lok var normalt vänsterkörda!). Rakt fram, in i

sotskåpet, går ett rör som görs av en bit 0,3 mm mä-tråd.

Från sandboxarna (85) ska det gå ett sandningsrör av 0,5 mm mä ner mot där hjulen möter rälsen.

På sotskåpsluckans mitt ska monteras ett handtag som består av en 0,3 mm mä-tråd som bockats vinkelrätt och på vilket ett handtag (88) trätts upp.

För att kunna öppna en lucka under eldstaden för att kunna slagga finns ett slagghandtag (90). Detta görs av en gutudel och en tillböckad tråd enligt sprängskiss.

Montera på bägge sidorna av gångbordet en 9 mm lång handstäng (91). Ska egentligen vara svagt konisk och med en liten kula i toppen.

Löst medföljer också tvättpluggar (92). Kan monteras ovanpå de i pannan inetsade för större relief.

Lokunderrede

Bocka till rambalksdistanterna (101+102+103) och pannstödet (104). Löd ihop de inre rambalkarna (105) med mellanliggande distanser. Kolla noggrant att allt blir rätvinkligt och inte skevt.

Löd fast rambalkssidorna (106). Mycket flussmedel och löd från kanten så flyter tennet in bra.

För att senare hålla kvar löpboggien, löd fast en M2-mutter (107) i (101). Kapa till och löd fast en 1 mm mässingstäng (108) mellan (101) och pannstödet (104).

Eftersom loket är innercylindrat så sitter ventilrörelsen mellan rambalkarna. Några detaljer sitter här för att simulera denna.

Löd fast cylinderlock (109) i (101). Löd fast gejderna (110) mellan cylinderlocken och pannstödet (104). Det finns små uttag i överkant på de fyrkantiga hålen i pannstödet.

Vik ihop ventilstängerna (111). Träd in dem genom mitthålet i pannstödet (104) och fram till cylinderlocken. Stick en mässingstråd (112) igenom ventilstängerna och ut genom rambalkarna. Löd ihop.

Montera hjulramar (123, 124), hjulaxlar (129) och koppelstänger (125) enligt speciell beskrivning.

Bromsrörelse lok

Löd fast bromskonsollen (117) i (103). Centererat och så långt fram som möjligt.

Tag loss bromsblocken (113). Vik dubbla och löd ihop. Observera att det finns vänster- och högerutförande. Träd löst upp ett av varje på en mässingstråd (114) och stick löst igenom hålen i rambalkarna.

Häng upp bromsoken (115) i bromsblocken och med en tråd (116) i bromskonsollen.

Löd fast endast (113) med (114), (113) med (115) och (115) med (116).

Klipp av trådarna (114) strax innanför rambalkarna och (116) strax utanför konsollen.

Genom att vika bromsblocken försiktigt utåt kan man ta loss hela bromsrörelsen.

Löpboggi

Bocka ihop sidorna (118) och löd fast på plattan (119). Löd fast en tillböckad tråd (120). Denna ska vid montering träs in i hålet i (101). Justera tråden så att man dels

Stycklista lok, underrede

ID	Ant	Benämning
101	1	Rambalksdistans, främre
102	1	Rambalksdistans, mittre
103	1	Rambalksdistans, bakre
104	1	Pannstöd
105	1+1	Rambalk, inre
106	1+1	Rambalk, yttre
107	1*	M2-mutter
108	1*	Vickstäng, 1 mm mä
109	1	Cylinderlock, par
110	1+1	Gejder, V+H
111	1	Ventilstänger, paket
112	1*	Ventilstäng, 0,5 mm mä
113	3+3	Bromsblock
114	3*	Bromsstäng, 0,4 mm mä
115	3	Bromsok
116	1	Bromsaxel
117	1	Bromskonsoll
118	1	Löpboggi, sidor
119	1	D:o, platta
120	1*	Tryckfjäder, 0,3 mm mä el fosforbrons
121	1*	M2-skruv
122	2	Gummiplattor, 0,5 mm
123	1+1	Hjulram, främre
124	1+1	Hjulram, bakre
125	1+1	Koppelstäng, sats
127	2	Motvikter
128	6	Brickor, 0,3 + 0,15 mm
129	3*	Drivhjul, d=17 mm, 14 ekrar Gibson G4851N (17,0/14), Sharman M 438 (17,0/14)
130	1*	Löphjul, d=10,5 mm, 9 ekrar Gibson G4832 (10,5/10) Sharman M404 (11,0/10)
131	1	Dragstäng

* = ej med i byggsatsen

får en lätt nertyckande effekt, dels en stryrning i sidled.

Funktionen hos en löpboggi i verkligheten är att styra loket in i kurvorna och en mindre men liknande effekt vill vi åstadkomma på modellen.

Löpboggin hålls fast i underredet med en M2-skruv (121). För att förhindra att den gängas ur kan man använda en låsmutter på insidan eller låsvätska typ Loctite. Enklast är dock att lätt platta till gängorna på skruven så att den går lagom trögt att skruva in.

Ihopfästning

Mässingslok blir gärna lite slamriga. För att i någon mån förbättra detta skall underrede och överdel bara ha kontakt på två punkter, fram och bak, och där med ljudisolerande gummiplattor (122). Fäst dessa ovanpå (101) och (103). Hela underredet hålls fast minimalt vid ovandelen genom att man sticker in bakänden under fliken på bakre buffertbalken, och håller ihop framänden med M2-skruven (121) upp genom (101) till muttern (63).

Om du vill och har plats sätter du även M2-skruv i bakänden, men det brukar vara just här som man har kardanstång och växellåda.

Dragstång

Ett sätt att hålla ihop tender med lok visas i figur på sprängskissen. Löd fast en M2-skruv i tendergångbordets (3) undersida så att den kan sticka ut genom hålet i underredet (31). Dragstången (131) och underredet hålls på plats med två låsmuttrar.

På ramdistansen (103) löd fast en M2-mutter så att du får lagom avstånd mellan lok och tender. Dragstången hålls sedan fast med en M2-skruv. Borra gärna hål i (103) så inte skruven bottnar vilket brukar leda till lossdragen mutter.

Målning, märkning

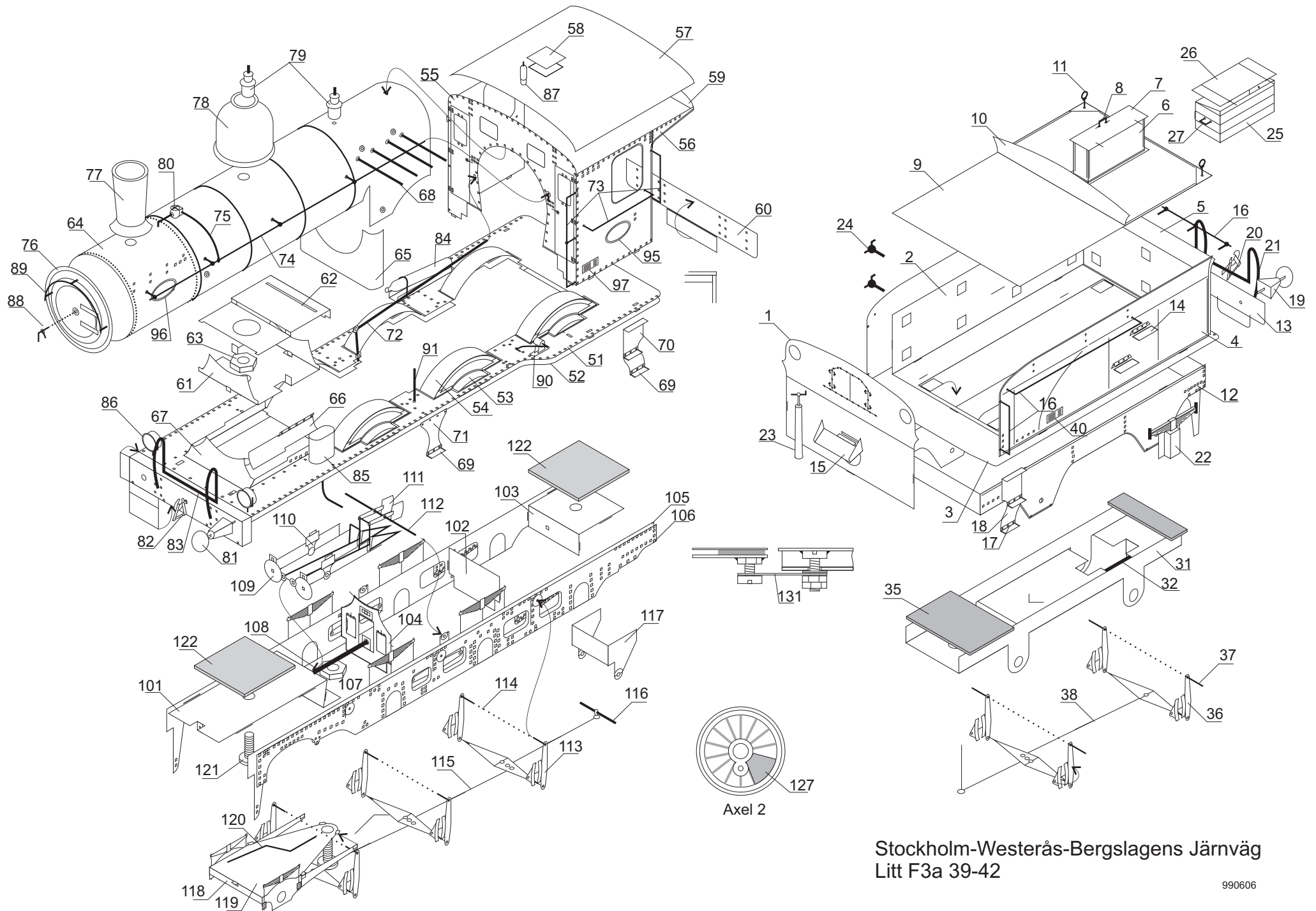
När loken levererades var de målade i svart och mörkgrönt med röda dekorlinjer. Det i Nora bevarade SWB 40 är målat på ett sådant, dock inte helt oomtvistat, sätt Vid sekelskiftet infördes en förenklad målning i svart men oftast med pannklädseln i kallvalsad svartblå ton. För senare perioder är det nog den normala ångloksmålningen som gäller, dvs allt svart utom:

- röda buffertbalkar
- mässingsfärgad vissla och säkerhetsventiler
- rödbrun gastub

Skyltarna (40, 95, 96, 97) målas enklast svarta med en tuschpenna. Gnid bort färgen från utstickande mönster mot mycket fint slippapper.

Loken hade loknummer i gult på buffertbalkarna, ett på varje sida om dragkrok. Använd någon lämplig dekal.

Loken hade också loknummer i mässing på varje sida av skorstenen.. Mässingssiffror medföljer. Skär ut så tätt som möjligt men låt siffrorna hänga ihop. Limma fast på skorstenen. ”Spackla” med lite svart färg bort kanterna. En gul dekal kan naturligtvis också duga.

Stockholm-Westerås-Bergslagens Järnväg
Litt F3a 39-42

